

Otizm ve Kodlamayan DNA

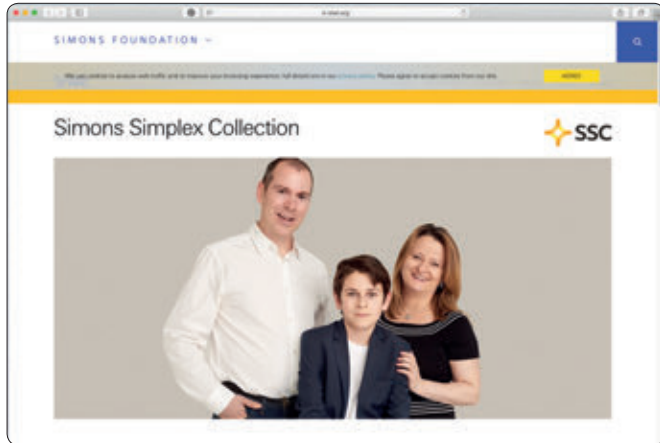
Dr. Mahir E. Ocak

Bir grup araştirmacının yaptığı çalışmalar, kodlamayan DNA'daki mutasyonların otizme yol açabileceğini gösteriyor.

İnsan genomunun sadece %2'lik kısmı protein kodlar. Kodlamayan DNA ise geriye kalan %98'lik kısmı ifade etmek için kullanılan terimdir. Ancak her ne kadar bu kısımlar protein kodlamasalar da bazılarının önemli işlevleri olduğu bilinir. Örneğin bu kısımların bazıları protein üretimini düzenler.

Araştirmacılar, Prof. Dr. Olga Troyanskaya ve Prof. Dr. Robert Darnell önderliğinde yaptıkları çalışmalar sırasında Simons Simplex Koleksiyonu adlı bir veri tabanındaki bilgileri yapay zekâ kullanarak analiz etmişler.

Veri tabanında yaklaşık 2000 otizimli çocuğun, bu çocukların sağlıklı kardeşlerinin ve sağlıklı ebeveynlerinin genleriyle ilgili bilgiler var. Veri tabanında kayıtlı ailelerin hiçbirinin soyağacında otizimli bireyler yer almıyor. Dolayısıyla araştırmaya konu olan otizimli çocukların hiçbiri hastalığa kalıtım yoluyla edinilmiş gen mutasyonları sebebiyle yakalanmış olamaz.

Araştirmacılar veri tabanındaki bilgileri analiz ettiklerinde kodlamayan DNA kısımlarında meydana gelen mutasyonlarla otizm arasında bağlantı olduğu sonucuna varmışlar. Analizler, mutasyonların otizmle ilişkilendirilen genleri ve beyindeki gen ifadesini (proteinlerin genetik materyaldeki bilgiler kullanılarak sentezlenmesi) etkilediğini gösteriyor.

Araştirmacılar konuya ilişkin çıkarımlarının doğruluğundan emin olmak için laboratuvar ortamında deneyler yapmış. Otizimli çocuklardaki mutasyonlara sahip genlerin verildiği hücrelerdeki gen ifadesinde gözlemlenen değişimler, kodlamayan DNA ile otizm arasındaki ilişkiyi doğruluyor.

Elde edilen sonuçlar gelecekte otizmin tanısında ve tedavisinde yararlı olabilir. Ayrıca başvurulan yöntemlerin sadece otizmde değil kanser ve kalp rahatsızlıkları gibi başka sağlık sorunlarında da kodlamayan DNA'nın rolünün araştırılması için kullanılabileceği belirtiliyor.

Araştırma ile ilgili detaylı bilgiye Dr. Jian Zhou ve arkadaşlarının *Nature Genetics*'te yayımladıkları makaleden ulaşabilirsiniz

(<https://www.nature.com/articles/s41588-019-0420-0>).